

De Moord

Jan Houthuys

De Moord

Over de onmogelijkheid
om het verstand te verbeteren

ROMAN

WITSAND UITGEVERS

Brieven aan Witold – deel 1

Brieven aan Witold is een filosofische thriller in drie delen:

1. DE MOORD. Over de onmogelijkheid om het verstand te verbeteren
2. DE GRENS. Over het zekere, dat onzeker is
3. DE BEKER. Over het onzekere, dat zeker is

Gelijkenissen met bestaande personen zijn niet toevallig.

De geest weet zelf niet wat de geest is.

– Spreuk van Cicero (106 v. Chr. – 43 v. Chr.)

‘Ik kom nu tot uw vraag, die als volgt luidt: Bestaat er een of andere methode, of kan er een methode bestaan, zodanig dat wij daarmee bij het overdenken van de meest verheven dingen zonder te struikelen en zonder tegenzin steeds verder kunnen gaan? Of is het zo dat onze geest evenals ons lichaam onderworpen is aan toevalligheden en dat onze gedachten meer door geluk dan door wijsheid worden bestuurd?’

– Spinoza, aan Johannes Bouwmeester (1666)

‘Er bestaat een vreemde ziekte waarbij de patiënt aan wanen lijdt. Hij beeldt zich in dat de wereld van zijn waarneming niet de totaliteit bestrijkt van al wat is, maar hooguit het oppervlak. Heel zijn streven is erop gericht door het denken de hele wereld in volle diepte en omvang te vinden. Heel lang geleden waren zijn dokters filosofen; de eerste heette Protagoras van Abdera. Gelukkig hebben de artsen vandaag chemische geneesmiddelen tot hun beschikking om zijn kwaal eruit te snijden.’

– Gio Paoli, Eigenlijke Notitie nummer 701

*Voor Pat, die me al die tijd wilde aanhoren.
Met dank aan Astrid, voor haar waardevolle tips en hulp.*

In dit deel van Brieven aan Witold brengt rechercheur E.A. Thieffry zijn studenten van de politieschool het verhaal van een door hem behandelde moordzaak. De feiten zelf lijken evident, maar Thieffry wil achterhalen wat van de verdachte – de gerespecteerde miljardair en gewezen topadvocaat Gio Paoli – een meedogenloze killer heeft gemaakt.

Hij ontdekt dat Paoli zijn toekomstige slachtoffer Witold Poli acht lange brieven stuurde. Geholpen door Chloë, de privé-assistente van Paoli en net als de speurder single, probeert Thieffry de logica te reconstrueren die Paoli tot zijn overspannen daad heeft gebracht. Blijkt dat de man zijn leven lang, en van de vroege morgen tot de late avond, hengelde naar een obscure filosofische kennis, die hijzelf absoluut noemde.

De zelfmoord van zijn geliefde Aïda schudde Paoli wakker. Hij besefte hoe weinig aandacht hij voor haar had overgehad. Tegelijk daagde het hem dat zijn zoektocht naar die mysterieuze wijsheid niets opleverde. Rancuneus en niet bereid dat dubbele verlies toe te geven, sloot hij zich van iedereen af.

Vanaf dan wist niemand nog precies wat hij in het schild voerde.

Thieffry vermoedt dat Paoli de hele tijd heeft zitten broeden op een waanzinnig en sinister plan: zijn oude vriend en collega Witold mee laten boeten voor zijn eigen mislukkingen, door hem om het leven te brengen.

Ondertussen dreigt Paoli's filosofenziekte ook onze sympathieke speurder Thieffry aan te steken. Die is nog herstellende van een depressie na de scheiding van zijn vrouw. Maar voor het ook bij hem tot een fatale inzinking komt, geeft Chloë toe aan zijn onhandige avances. De twee vinden alsnog het geluk dat Paoli heeft moeten missen, waarna een verrassende ontknoping volgt.

Beknopt tijdsschema

- ZATERDAG 1 JUNI 1957: Internationale dag van de kinderen die het slachtoffer zijn van agressie. Geboorte van Gio Paoli.
- WOENSDAG 24 JULI 1963: Gio arriveert door adoptie op Wijmendiep.
- DONDERDAG 30 JUNI 1983: Edmund valt van de klip. In oktober van dat jaar wordt Gio advocaat en leert hij Witold Poli kennen.
- MAANDAG 7 JANUARI 1985: Gio neemt Chloë in dienst.
- ZONDAG 20 TOT EN MET ZATERDAG 26 JANUARI 1985: de Spilweek. Het land kreunt onder een van de strengste koudegolven ooit.
- ZATERDAG 1 JUNI 2013: Gio houdt zijn job voor bekeken. Die maandag verschijnt hij niet meer op kantoor. Vreemd genoeg ook zijn vriend en vennoot Witold Poli niet...
- ZONDAG 10 AUGUSTUS 2013: Op uitnodiging van Witold komt Gio even bij hem langs in zijn appartementje.
- ZONDAG 1 SEPTEMBER 2013: Een wonderlijk spraakzame Witold brengt Gio een uitgebreid tegenbezoek op Wijmendiep. Twee dagen later beslist Gio zich op te sluiten om zijn vriend acht lange brieven te schrijven, een activiteit die hem bijna de hele septembermaand zoet houdt.
- ZONDAG 29 SEPTEMBER 2013: Aïda berooft zich van het leven. Gio stort in en vertoont eigenaardig gedrag.
- WOENSDAG 31 DECEMBER 2014: Gio vermoordt Witold...
- ...krijgt in april 2016 zijn proces...
- ...en pleegt zelfmoord op woensdag 1 juni 2016, de dag dat hij 59 wordt.

- WOENSDAG 8 JUNI 2016: Een verheugend huwelijk.
- NAJAAR 2016: Het dossier-P wordt onverwacht heropend.
- ZATERDAG 31 DECEMBER 2016: Na vele gesprekken met Chloë en een diepgaande studie van de *Brieven aan Witold* zet ik, speurder Eddy Anthony Thieffry, eindelijk een punt achter een boek met inleidende beschouwingen. Ik richt me tot mijn studenten aan de Politieschool en beveel ze de lectuur aan van zowel mijn boek als van de *Brieven*.

Inhoud

I.

‘Et ne nos inducas in tentationem...’

1	De Pudding	15
2	Ellen en het Laag lied van de liefde	25
3	Een boek om de banden aan te halen en de tanden in te zetten	33
4	Zes keer twee House Doctorboekjes	38
5	Chloë en de Eerste Brief van Paulus aan de Korintiërs	43
6	Het oeuvre van Gio Paoli, een overzicht	51
7	Een filosofische moord	60
8	Paoli, de naam, de stoornis – ‘Totale transparantie’	74
9	De verzoeking van Chloë	78
10	De vrouw als vorm	93
11	Paoli’s geheimen en zijn idolatrie voor schrijvers	101
12	De wenselijke eenzaamheid van de ziel	108
13	Haar verborgen kern	115
14	De onzichtbare beweegruijnte van de speurder	117
15	Ramsey en Ramsay – Chloë en lezen	124
16	De theorie van ‘le Philosophe inconnu’	132
17	‘...binnen een afstand en gevoelsbereik die geliefden tot mondkussen kunnen aanzetten...’	139
18	Dr. Fields	148
19	Een kasteel vol piano’s	154
20	De kanaalromance van mijn ex	161
21	Pas op voor de volle maan!	169
22	De tuinman	179

23	Statisch geladen bolletjes – Een antwoordje, graag	182
24	Meteen naar de juiste vorm toe hakken	189
25	Jeremy	194
26	Jezus wandelt over het water	214
27	Mijnbouw, politiewezen en filosofie	226
28	Mijn schriftje – We blijven overnachten	232
29	Ware vorsers – De taal der kauwen	241

II.

‘...Sed libera nos a malo.’ 253

1	Moord in sector 7	255
2	De vrouw bouwt het huis...	270
3	Mijnheer Edmund – een zee van eenzaamheid	275
4	De hogesnelheidstrein	287
5	Allegro con brio	291
6	De ontginning van Wijmendiep	299
7	De Quincey	303
8	Het testament	306
9	De zegelring	314

I.

‘ET NE NOS INDUCAS IN TENTATIONEM...’

Te W., oudjaar 2016

I DE PUDDING

Winterkilte. Een natte, koude lucht, deze laatste ochtend van het jaar. In halte 7 (H-) verlaat ik de tram om het laatste eind te lopen. De plek is hoog, de stad ligt aan mijn voeten.

Ik steek de straat over en kom bij de bovenkant van een serie trappen. Ze dalen af naar een buurt met sociale woonblokken. Daar blijf ik staan.

Op dit uur is het nog donker. Dadelijk zal de nacht verbleken tot een weifelende klaarte. In duizend lichtvlekjes tekenen zich beneden de profielen af van daken en kantoortorens. Een gigantische steengroeve lijkt de hoofdstad van hier, zwart als de krochten van de onderwereld. Daarboven hangt een lichtsmog. Achter mij en links: voorstadswijken. Rechts knipperen anders de lichten van de haven; het gordijn van nevel heeft ze uitgewist. Schimmige gedaanten van voorbijgangers duiken op uit mistsluiers om er seconden later weer in op te gaan.

Uit vijf delen bestaat de bordestrap. Elk stuk telt zesendertig treden. Stiekem kijk ik om me heen. Niemand. Oké, Thieffry, laat je hond maar uit. (Mijn hond heet O.C.S.).

Eerste hoofdstuk.

Trap een. Ik neem de treden met een sprong. Tegelijk glijdt mijn linkerhand over de linkerleuning van koud, glad inox, waarop regendruppels parelen. Heerlijk verkoelend, dat gevoel.

Trap twee. Het ronde inox van de rechterleuning loopt nu door mijn rechterhand.

Bij drie en vier herhaalt het ritueel zich.

De laatste nu. Voor de linkerhand de eerste helft, de rechterkrijgt de tweede.

Berekenen! Vier keer zesendertig maakt honderdvierenveertig, plus tweemaal achttien, maakt honderdtachtig, gedeeld door twee,

maakt negentig. Yes, elke hand ook nu weer de exacte negentig treden.

Tweede hoofdstuk.

Ik kom in een prieeltje. Een snelle blik: nog altijd niemand.

Mond wijd opensperren en hard dichtklappen, tienmaal. Opletten om niet op het tongetje te bijten.

Springen en de onderbenen achterwaarts slaan: tienmaal. Hielen moeten billetjes raken.

Met gestrekte benen doorbuigen tot de vingertoppen de schoentippen raken: tienmaal. De knietjes horen pijn te doen.

Nog altijd geen beweging.

Alles nog een keertje overdoen. Nu met verbale begeleiding. Ropen. *Ka-PI-tein*, zo luid je kan; tienmaal na elkaar. PI sowieso superluid (het wakke *kap'tein* maakt me gek). Lippen moeten ploffen. P-loffen godverdomme.

Kraak de vingers. Knetterend. Fok, fok, fok!

Hier beneden voelt het kouder nog. Ik zet de kraag van mijn jas op en versnel mijn pas. Vlak voor ik arriveer bij De Pudding, het kantoorblok waarin de sectie Moord van de Randstedelijke Zone Z is ondergebracht, steekt een snijdende wind op, die sneeuwregen meevoert. Dadelijk zal de wind de mist doen optrekken en aan wie hier vreemd zou zijn de lelijkheid van het gebouw onthullen.

Als een plomp podium voor koerswinnaars, zo zal te zien zijn, versmalt het vier keer per drie verdiepingen tot twaalf hoog. Aan dat architecturale en symbolische concept, dat de piramide van de bestuurlijke hiërarchie verbeeldt, dankt het bouwwerk de naam die wij het gaven.

Bij een hoek van brede lanen staat het. Bekijk je het volume vanaf metrohalte B.S., dan verhullen fijnmazige takken van de nu kale laanbomen het zicht op de onderste verdiepingen. In de zomer lijkt het of de kop van een reusachtig insect uitsteekt boven

het bladerdak. Over de straathoek hangt aan de gevelranden een rechthoekige uitstulping die, verbreedend als een gruiskegel, van het podium lijkt af te glijden. De wanden bestaan uit horizontale lagen van matgeel metselwerk die van elkaar gescheiden worden door hoge aluminium raampartijen.

Hoeveel misdaden hebben we daarbinnen al niet opgelost? Wij, kameraden die strijden voor hetzelfde doel. Wij, die houden van die onderkomen dame. Haar schilferende huid, geschminkt met een zwartgrijze film van roet en stof. Verkleefd zijn we aan dat afbrokkelende mormel, lijdend aan de kanker van betonrot, kreunend onder het ontbindingsproces van het stenen weefsel. Met zijn verkalkte loden buizenstelsels is zij door overal binnensijpelend vocht een kandidate voor opname in de Lijst van Verwaarloosde Panden. Zware noodstutten ondersteunen de cirkelvormige luifel die de ingang overdekt, waaronder wij onze sigaretten roken tot ventilering van de typische speurdersstress.

Begin de jaren vijftig van de vorige eeuw gaf het ministerie van Binnenlandse Zaken opdracht tot de constructie van een kantoorgebouw. Een aantal gespecialiseerde politiediensten moest er in worden ondergebracht, zo ook de recherche. Functionalistisch van architectuur (*form follows function*) zou De Pudding een contrast gaan vormen met de burgerlijke wijk van statige maar verloederende herenhuizen, die al volop muteerde naar hoogbouw voor kantoren. In die tijd – dat weet ik van foto's – stonden vlakbij verscheidene prachtige panden in Jugendstil en Bauhaus. Allemaal verdwenen. Zelf werk ik hier goed dertig jaar. Toen al spraken ze van renovatie. Plots zouden we zelfs een heel nieuw gebouw krijgen. Het enige wat echt gebeurde, was dat onlangs de bovenste twee verdiepingen buiten gebruik werden gesteld. Schimmel en vocht hadden de lokalen te zwaar aangetast.

Lager, waar wij zitten, is het met moeite beter gesteld. Het grijs

van de wanden verkleurde tot een doods grijs, waarop in de loop van de jaren een mozaïek van spattingen en vlekken kwam te zitten. *Denk dat het een kunstwerk is*, zegt de chef altijd tegen wie erover moppert. Isolatiewaarden? Mijn reet. Enkele beglazing, ja, waarachter de sukkels die hier moeten zitten volop profiteren van winterse kou en zomerse hitte. Hierbinnen klinken sirenes van hulpdiensten en politie even hard als buiten en altijd hangt er een lichte geur van uitlaatgassen. Toch vermag dat ons enthousiasme niet aan te tasten. Een moord oplossen is een groepsgebeuren. In de aftandse open kantoorlandschappen discussiëren we samen over dossiers en hypothesen.

Maar dan krijg je een graad. En nog een en nog een. Jou wordt een eigen kantoor toegewezen. *A room of one's own*. Mij overkwam het vanaf mijn bevordering tot onderafdelingshoofd. Tot mijn dip van onlangs kwam ik er nooit. Af en toe deponeerde ik er een paar persoonlijke spullen. Toen echter kreeg ik mijn scheiding te vertieren en daarbovenop kwam de zaak-P. Ik kreeg de spanningen en angststoornissen niet langer verwerkt met mijn rituelen alleen en de dokter kwam eraan te pas. *Je zou voortaan de woonwerkverplaatsing beter doen per fiets*, adviseerde die. *Een sportmodel. Er moet energie van je af. Open lucht, dat heb jij nodig. Toch zeker ook je pillen blijven slikken. Ik verhoog alvast de dosis. Dat maakt dan vijfendertig euro.*

Aanschaf van fiets en aangepaste kleding zijn samen goed voor twee maand salaris, die spullen moeten dus achter slot. Omdat we geen aangepaste infrastructuur hebben, in mijn bureau dan maar. Net dan gaat het deurslot kapot. *Daar hebben we de procedure B3y voor**, zeikt de chef. *Indienen in zeshoofd en vingers gekruist*. Het blijft stil. Weken later steekt hij me een brief toe. *Iets over je deurslot*, denk ik. Tot haar spijt, zo staat er, beschouwt de Regie der Gebouwen om reden van andere prioriteiten de vervanging van deursloten in een

* 'Tot vervanging en/of reparatie van een infrastructureel bestanddeel.'

boekhoudkundig afgeschreven gebouw niet langer onontbeerlijk.

Dan maar zelf oplossen, what the fuck. Wat denken ze wel? Dat ik mijn dure fiets ga laten pikken? Als onderafdelingshoofd kom je wel eens in het Justitiepaleis, ook nog zo'n draak met ramen uit enkel glas. Wij horen natuurlijk niet in die pompeuze gerechtszalen te zijn, maar in duistere lokaaltjes waarvoor je door steeds afgeleener zijgangen heen moet. Gaandeweg valt het rumoer weg en maakt een zeldzame verbreking van de ongemakkelijke stilte (een smartelijke kreet, wie weet van een gefrustreerd rechtsonderhorige; een verwijderde, harde, zich door het gangenstelsel voortplantende slag) je aan het schrikken. Jaren geleden, toen de Krijgsraad nog bestond, beleefde ik hier door een venster kijkend de zelfmoordsproming van een soldaat. De jongen was een paar verdiepingen hoger door het raam geklommen en kwam neer op het dofgrijze zinken dak wat lager. Mensen, wat een klap gaf dat! Het zink gaf mee, de sukkelaar was niet meteen dood en maakte stuiptrekkingen.

Op zo'n fucking gang komen donkerbruine deuren uit, waaraan bordjes zijn bevestigd met de namen van referendarissen, secretarissen of griffiers die daarachter hun stek hebben. Aan alle deuren, zonder uitzondering, zit een hangslotje dat de afsluitfunctie van de steevast defecte of ontbrekende deursloten overneemt. De dag erna gris ik een hangslot weg uit ons lockerlokaal en verhelp daarmee het probleem van mijn eigen deur.

Bij het betreden van De Pudding stoten de bezoekers (meestal getuigen of verdachten die zich aanmelden voor verhoor) op Sally of een van haar collega's-vervangsters, agenten die voor onthaaldame spelen. Sally biedt ze wel eens excuses aan voor de lamentabele staat van de infrastructuur.

Fout, meid, sneert de chef. Jij richt er nog eens extra de aandacht op.

Sally verweert zich, zo is ze: *Sorry, baas. Ik wil niet dat de klanten denken dat het met de dienstverlening net zo is gesteld.*

Waarop de chef: *Ach wat, smeer geen stroop, meid.*

De klanten? Wat een grap, the fuck. Deugnieten die onder verdenking staan, ja. Getuigen, dat toch ook wel. De laatste jaren krijgen we soms zelfs een slachtoffer over de vloer dat wil weten hoever we met het dossier staan. Vruchteloos natuurlijk, door het geheim van het onderzoek.

Maar dan bereikt een rimpeling van Herakleitos' stroom, symbool voor de aldoor in beweging zijnde wereld, ook De Pudding. Bestelwagens die arriveren, zo ineens zonder enige aankondiging van hogerhand. Opgewonden komt Sally binnenvallen.

Het is voor ons, het is voor ons! roept ze opgewonden. *Ze gaan hier werken uitvoeren.*

Waarna ze zich voortrept om het nieuws verder te verspreiden.

We voelen ons aangenaam geïseerd. Het departement heeft dus aan ons gedacht. De chef komt ervoor uit zijn bureau.

Goeiedag, wij komen voor de lichten, zeggen de binnenkomende technici.

Tot dan maakten oude neonbuislampen hier de dienst uit. Ze verspreidden een kil licht. Dat ging door merg en been, mijn watjes, maar daar dachten wij van de recherche ons voordeel mee te doen: het hielp bekentenissen losweken, geloofden we. Nu moet alles weg en als vervanging krijgen we zowaar sfeerverlichting. Led-lampjes, godverdomme. Kunnen de moeders hier hun baby's komen verschonen, zowaar, en zal de clientèle in zijn comfortzone blijven, terwijl wij maar zitten te melken, te hengelen en druk te zetten, what the fuck.

Wij collega's onder elkaar hebben zo onze gewoonten. Elkaar 's ochtends begroeten is daarvan zo al niet de voortreffelijkste, dan toch zeker de hardnekkigste. Op korte tijd veranderde dat ritueel grondig van aanschijn. Vroeger was het een nurks gebrom. Passeerde er een hogergeplaatste, dan lichtte je even de hoed, wat eventueel gepaard kon gaan met een gemompelde groet. Dan kwam het handjes schudden. Eenmaal dat goed en wel ingeburgerd, werd het

hier op de politie: m/v. *Vrouwen geven geen hand, ze willen gezoend worden.* Komaan zeg, wat een gezeik! Niks aan te doen, de vrouw wint. Nu wordt er op systematische wijze en zonder iemand over te slaan tot in de verste kantooruithoeken smakkend gezoend alsof iedereen elke dag jarig is. *Hoe gaat het met uw puppy? – Ik heb daar een tof truitje gezien.*

Vanaf de intrede van de vrouw ook: kussen over de rangen heen. Hoe dat mogelijk is? Simpel: vrouwen tonen zich minder hiërarchiegevoelig en hebben meer oog voor de persoon, ongeacht de rang of het belang. Kennen jullie de laatste stand van zaken? Mannen kussen mannen. Belachelijk. Waarom niet nog een stapje verdergaan en ook de individuen die we aan de tand moeten voelen om de hals vallen?

Ik had er schoon genoeg van en trok me terug in mijn bureau. De dader in de zaak-P was een schrijver en de lectuur van zijn teksten vroeg concentratie. Dat lukt niet met al dat gewriemel van een massa mensen om je heen. Zijn geschriften trokken mijn aandacht omdat ze een moeilijkheid openbaarden waarmee ook ikzelf worstelde. Ikzelf noemde die mijn PPA, mijn Primair Progressieve Afasie. Hij had van dat probleem een filosofische kwestie gemaakt, wat zich hoofdzakelijk uitte in zijn pogingen om in korte notities te komen tot abstracte en toch in alle opzichten ware uitspraken. Maar hij had het ook over heel andere onderwerpen die ik minstens even boeiend vond:

Geboren worden gaat gepaard met blijdschap, wat ik nooit begrepen heb. Persoonlijk denk ik dat die vreugde gespeeld is. Dat ze een intens verdriet en een diepe ontgoocheling verbergt. Mij frappeert aan de geboorte het gegeven dat de mens totaal onvoorbereid de wereld wordt ingegooid. Quasi blind en doof, niet in staat tot spreken of verstaan wat anderen zeggen, en toch voor alles op die ander aangewezen. Of is het zo dat de sukkel die ter wereld komt, juist beschermd wordt door die staat van verregaande onnozelheid? Ja en nee. Van de moe-

der heeft de uk wel degelijk notie. Als een leger dat zich op de vijand stort, zuigt hij haar leeg, krijst hij om haar aandacht, dag en nacht. Slapeloosheid, tepelkloven, zwangerschapsdepressie en wat al niet meer beletten haar niet de baby te adoreren. Dat heeft hij goed gespeeld! De moeder is geen watje. Zij is vrouw en sterk, gemaakt om de gigantische pijn te doorstaan van de bevalling, die haar lichaam openrijt. Samen met haar kind vormt ze een wereld op zich, op kosmische schaal weliswaar nietig, qua intensiteit daarin een hoogtepunt. Haar vormen zijn onweerstaanbaar. Ze dwingen. Maken de man tot slaaf. Zonder blikken of blozen meet de christelijke godsdienst de vaderfiguur de rol van voedstervader aan. Door af te kondigen (sterker nog, tot dogma te verheffen) dat het Kind niet uit de gemeenschap tussen hem en de Moeder is ontsproten, door ons tot het geloof te verplichten dat zij het als Maagd heeft gebaard, wil het religieuze leergezag in eerste instantie doen geloven in een goddelijke afkomst van de nieuwgeborene. In een moeite wordt de waarschijnlijk biologische vader wel serieus te kijk gezet.

De toon maakte iets los in me. Alles kwam weer boven: mijn moeder, mijn opvoeding, de vernederingen. Dat onverzoenlijke superkatholieke.

Ook de volgende beschouwing trok mijn aandacht:

Hume en de causaliteit. Wat de doorsnee mens zo graag beschouwt als een wetmatige relatie tussen oorzaak en gevolg (volgens de opvatting dat de oorzaak van een verschijnsel de natuurwet is volgens dewelke het plaatsvindt), houdt in wezen weinig meer in dan de bevestiging van een verwachtingspatroon.

Ik moet toegeven dat het me niet lukt de gemakkelijk vast te stellen en oneindig herhaalbare uitingen van causaliteit te ontcrachten. Nooit zal een geopende deur zonder aanwijsbare reden dichtslaan in het gezicht van haar gebruiker. Nooit heeft iemand een bewijs gevonden van een scenario waarin auto's vanzelf op elkaar botsen, vallende stenen

stiekem wachten tot iemand langskomt of een verloren gelegd voorwerp niet vele jaren later op precies dezelfde plaats wordt teruggevonden.

Tegenover die betrouwbaarheid in de bewegingen van deuren, auto's, stenen en zo meer, stellen wij graag de onvoorspelbaarheid van wat we wegzetten als toeval, terwijl in werkelijkheid de gebeurtenissen die we daaraan onderworpen achten, evengoed als de eerste moeten worden aangemerkt als de logische voortzetting van de oerknal. Die Knal, o goddelijke illuminatie, werd veroorzaakt door de Vorm, als potentie reeds aanwezig in de zeer dichte, explosieve massa en tot volle manifestatie komend in haar uitbarsting. De Vorm gaf de overdruk. Nu vertoeft hij in alle lichamen, die door een tweede oorzaak worden aangekleed met attributen; zoals in het geval van mensen: leven, vlees, temperament.

Ik overdrijf niet met de bewering dat ik heel het wereldgebeuren zie in dat licht, als een nieuwe Spinoza die alleen determinisme ontwaart, maar dan niet bepaald door causaliteit, toeval, eigen inbreng of een mengvorm van die drie, of nog andere zaken, maar door die vooraf bestaande vorm die het hele wereldgebeuren inperkt en regeert. Wij, zeggen de mensen, weten dat de dingen pas werkelijkheid worden uit de ontmoeting van lot en kans. Wij, zeggen ze, vinden het vanzelfsprekend dat de realiteit bestaat uit een mix van voorbestemming en mogelijkheid, wat ons toelaat te spreken van zoiets als de vrije wil die inspeelt op wat voorgegeven is, net zoals we accepteren dat niemand helemaal uit vandaag morgen kan afleiden. Wij snappen dat het leven niet uitputtend verklaard of bepaald wordt door het facet van de vorm. En we beamen dat je het evengoed omgekeerd kan stellen; dat leven en stof als primair gegeven de secundaire gedaante aannemen van wilkeurige vormen. Wij, tot slot, vinden het normaal dat onze beperktheid niet betekent dat we volledig gedetermineerd zouden zijn. Zoals we er niet bij stilstaan dat voorbestemming ons toelaat om uit een veelheid van vastliggende mogelijkheden een onbeperkt aantal keuzes te maken die daarin niet volledig besloten liggen – wat we inderdaad vrijheid noemen en wat meteen ook verantwoordelijkheid met zich

meebrengt. Pas door het accepteren van dat axioma zijn volkeren erin geslaagd democratische rechtstelsels aan te nemen.

Wat the fuck goddelijke literatuur! Een schrijver die zichzelf bekritiseert, waar vind je die nog? Verderop toch ook wat eigen lof:

De democratie zint me niet, wat slechts een van de vele redenen is waarom ik geen voor het mensdom redelijke en acceptabele filosofie heb weten te ontwerpen. Toch zullen ze me moeten nageven dat mijn beschouwingen een groot verklarend gehalte bezitten en dat de gedachten die ik aan het papier toevertrouw (en waarover ik, Thieffry, jullie in de loop van mijn verhaal een en ander uit de doeken zal doen) op zich al het lumineuze bezitten dat ik in mijn eigen ogen vruchteloos heb nagejaagd – alsof het ging om objecten buiten mijn geest, terwijl ze in werkelijkheid daarbinnen verscholen lagen.